

2. Абукирова Н. И. Что такое «гендер»? / Н. И. Абукирова // Общественные науки и современность. – 1996. – № 6. – С. 123–125.
3. Грицяк Н. В. Теоретико-методологічні засади формування й реалізації державної гендерної політики в Україні: автореф. дис. На здобуття наук. ступеня д-ра наук з держ. управ. – К., 2005. – 29с.
4. Декларація тисячоліття Організація Об'єднаних націй [Електронний ресурс] – режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_621
5. Офіційний сайт ООН: «Цілі розвитку тисячоліття» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.un.org.ua/millennium-development-goals>
6. Левченко К. Б. До проблеми конкретноісторичного характеру категорії «гендерна рівність» / К. Б. Левченко // Український соціум. – 2005. – № 1 (6). – С. 26–30.
7. Стратегический план на 2008 – 2011 годы: ускорение прогресса в осуществлении Программы действий МКНР и укрепление национальной ответственности в этой области [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.unfpa.org/exbrd/2007/secondsession/dpfpa_2007_17_rus.doc

Лавров Ф. С.

студент,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ВИКОНАННЯ УКРАЇНОЮ КОНВЕНЦІЇ ООН ПРО БІЖЕНЦІВ

Однією з глобальних світових проблем, безпосередньо пов'язаною з міжнародною міграцією, є біженство. В результаті військових та міжетнічних конфліктів, політичних репресій, стихійних лих та інших факторів кількість біженців постійно зростає. За офіційними даними Верховного Комісара ООН у справах біженців (УВКБ ООН), кількість людей, що бажають отримати статус біженця в розвинутих країнах, щорічно збільшується. В теперішньому світі близько 50 мільйонів людей вважаються жертвами вимушеного переселення, серед яких майже 13 мільйонів біженців.

В загальному розумінні під поняттям «біженець» розуміється не тільки особа, яка отримала офіційний статус біженця, але і та, яка шукає притулку в результаті вимушеного переселення на інше місце. На міжнародному рівні правовий статус біженців закріплений в Конвенції ООН 1951 р. В 1967 р. Конвенція про статус біженців була розширена Протоколом та ратифікована в більш як 145 країнами світу.

Законодавство України гарантує надання біженцям і особам, які шукають політичного притулку, статусу, передбаченого Конвенцією ООН 1951 р. та Протоколом ООН 1967 р., оскільки Україна орієнтується на міжнародні стандарти захисту прав особи. Закон України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» від 08.07.2011 р. № 3671-VI визначає порядок регулювання суспільних відносин у сфері визнання особи біженцем, особою, яка потребує додаткового або тимчасового захисту, втрати та позбавлення цього статусу, а також встановлення правового статусу біженців та осіб, які потребують додаткового захисту і яким надано тимчасовий захист в Україні.

Перелік прав і обов'язків біженців, закріплений у ст. 13 Закону України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту», не є вичерпним, оскільки права і обов'язки іноземців та осіб без громадянства, які законно перебувають на території України, є досить широкими та різноманітними. Вони передбачені Конституцією та законами України.

Слід мати на увазі й аспекти регулювання правового статусу іноземців та осіб без громадянства, де українським законодавством встановлено певні обмеження їх прав і обов'язків порівняно з обсягом прав і обов'язків громадян України – це відповідає світовій практиці і узгоджується з міжнародно-правовими документами. Зокрема, така можливість передбачена ст. 2 Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права: «Країни, що розвиваються, можуть з належним врахуванням прав людини і свого народного господарства визначити, в якій мірі вони будуть гарантувати економічні права, що визнаються в цьому Пакті, особам, які не є їхніми громадянами».

Отже, проблема біженців у широкому плані – це проблема співвідношення міжнародного й внутрішнього права держави. Дослідження сучасної міжнародно-правової доктрини і практики в цій галузі свідчить, що встановлення правомочності особи щодо набуття статусу біженця є прерогативою тієї держави, де ця особа шукає притулку.

Водночас, міграційна ситуація в Україні, враховуючи її географічне розташування, має тенденцію до загострення. З одного боку, через недостатню захищеність східного і північного кордону України на її територію проникає чимало мігрантів, зокрема шука-

чів притулку з азіатських країн, які прямують транзитом у Західну Європу. Більшість з них осідає в Україні без наміру просити статус біженців і переходить на нелегальний стан. З іншого – розширення ЄС наближає його кордони до західного кордону України, що тягне за собою візові обмеження на в'їзд до нових країн–членів ЄС, посилення імміграційного контролю тощо. Все це, у разі відсутності належних заходів, загрожуватиме Україні посиленням незаконної міграції з усіма її негативними наслідками. Вже сьогодні, за офіційними підрахунками, в Україні нелегально перебуває понад півтора мільйона осіб. У зв'язку з цим вважаю необхідним прийняття законів «Про імміграцію» та «Про порядок надання притулку в Україні іноземцям та особам без громадянства».

Також, необхідно наголосити, що за часи незалежності в Україні прийнято низку законів та підзаконних актів, які безпосередньо регулюють питання правового статусу біженців, ратифіковано ряд міжнародних актів та укладено міждержавні договори, що стосуються їх обов'язків, прав і свобод. Незважаючи на прийняття Закону України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту», на сьогодні в Україні питання статусу біженців регулюється значною кількістю нормативно–правових актів. Проведений аналіз дозволяє зробити висновок про доцільність їх систематизації шляхом розробки і прийняття Міграційного кодексу України. Це, на мою думку, впорядкує відповідні юридичні інститути, усуне суперечності між правовими нормами, сприятиме створенню нових нормативно–правових актів, які відповідають потребам сьогодення у зазначеній сфері.

Разом з тим українським законодавством встановлено певні обмеження прав, свобод і обов'язків вищезгаданої категорії осіб порівняно з обсягом прав і обов'язків громадян України, що відповідає світовій практиці і узгоджується з міжнародно–правовими документами, зокрема, вони не можуть перебувати на державній службі, брати участь в управлінні державними справами, не можуть обирати та бути обраними до органів державної влади та самоврядування, брати участь у всеукраїнському та місцевих референдумах, не можуть залучатися до несення військової та альтернативної служби.

Таким чином, усі права, якими користуються біженці в Україні, поділяються на права, якими біженці користуються нарівні з

громадянами України з обмеженнями, встановленими для іноземців та осіб без громадянства, а також додаткові спеціальні права, якими користуються лише біженці і які не поширюються на інші категорії іноземців та осіб без громадянства.

Пріоритетним і основоположним правом біженців є право не бути примусово повернутими в обстановку переслідувань. Порушення цього права унеможливило б набуття статусу біженця і його подальшу реалізацію. Права біженців можуть бути реалізовані ними на території України у комплексному правовому режимі, який включає в себе поєднання національного та спеціального правових режимів. Однак реалізація правового статусу біженців майже повністю залежить від гарантування з боку держави перебування біженців, тому правовий статус біженців не є повноцінним, досконалим. В цілому механізму ефективної реалізації прав біженців і виконання ними своїх обов'язків в Україні ще не створено.

Проаналізувавши проблеми теорії і практики правового статусу біженців в Україні і пов'язані з ними питання, на мою думку, необхідним є вжиття заходів, спрямованих на попередження використання інституту правового статусу біженців для незаконної міграції в Україну. Одним із шляхів є удосконалення режиму перебування та порядку набуття і припинення правового статусу біженців в Україні.

Література:

1. Конвенція ООН про статус біженців 28.07.1951 р. // Електронний ресурс. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_011
2. Закон України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» від 08.07.2011 р. № 3671–VI // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 16. – Ст. 146.
3. Механізм захисту прав біженців та шукачів притулку: міжнародний та національний рівні: навч. посіб. / М. В. Савчин, В. В. Навроцький, М. В. Менджул; Закарпат. держ. ун-т, Карпат. агент. прав людини «Вестед», Юрид. клініка «Альтернатива». – Ужгород: Вид-во О. Гаркуші, 2007. – 239 с.
4. Поединок О. Р. Права біженців у контексті фрагментації міжнародного права / Автореф. ... дис. канд. юрид. наук. – К., 2010. – 20 с.
5. Тиндик Н. П. Біженці як невід'ємний елемент сучасного світового міграційного процесу: Монографія. – Львів, 2007. – 608 с.